

Magyarországi fakereskedők emlékirata.

A hazai fakereskedők egy része — mint tudva — májushó 10-én értekezletet hívott össze a fővárosba, azon célból, hogy megfontolják azon súlyos következményeket, melyek a német favámok emeléséből a magyarországi fakivitelre hárulni fognak, s hogy egyszersmind eszközökről gondoskodjanak, melyekkel e fenyegető veszélyt ellensúlyozni vagy legalább mérsékelni lehetne.

Az értekezlet, mely az említett napon csakugyan meg is tartatott, hosszabb vita után egy terjedelmes emlékiratba foglalta össze nézeteit a helyzet felől, s azt két nappal később az illetékes ministeriumok elé terjesztette.

Ezen emlékiratot, mely téves állításai mellett figyelemre méltókat is foglal magában, érdemesnek tartjuk egész terjedelmében közölni, bár meg kell jegyeznünk, hogy azzal a kérdéssel — melyre az emlékirat legtöbb súlyt helyez — hogy t. i. miként lehetne a vasuti dijszabások czélszerű módosításával a hazai faipartermékek versenyképességét továbbra is fentartani és emelni, már a fakereskedők ezen értekezlete előtt behatóan foglalkoztak illetékes körökben.

Nem hagyhatjuk továbbá megjegyzés nélkül az emlékirat azon tételét sem, melyben a tiszavidéki (máramarosi) kincstári erdők értékesítési módjáról szól.

A kincstár tudvalevőleg máramarosi erdeinek termékeit egy nagyobb cégnek adja el, oly szerződéses kikötéssel, hogy a megvett anyagot, egy jelentéktelen rész kivételével, csak a külföldön árusíthatja el. Ezt az emlékirat sérelmesnek tartja, mert mint mondja, a tiszavidéki és délmagyarországi faiparosok versenyképessége a minimumra reducálódik, ha a máramarosi jó minőségű fától továbbra is elzáratnak. Nos ez az érvelés elfogadható lehetne, ha tisztán egyes fakereskedők érde-

kéről volna szó, de hogy az egész ország fakereskedelmi érdekeinek szempontjából miként lehet a kincstár ezen eljárását sérelmesnek mondani, azt valóban nehezen lehet megérteni.

Maga az emlékirat egész adathalmazsal igyekszik bebizonyítani, hogy a magyar fakereskedelem helyzetét épen az teszi nehezzé, mert a hazai termelés nagyobb a belföldi fogyasztásnál s mert ezen körülmény daczára is évről-évre több a behozatal mint a kivitel. S mégis néhány sorral hátrább bántónak és sérelmesnek mondja a kincstárnak egy olyan intézkedését, mely csak előnyös lehet a többi hazai termelőkre nézve, a mennyiben okvetetlenül kivitelre kényszeríti vevőjét még akkor is, ha esetleg idebent előnyösebben értékesíthetné anyagát, versenyt támasztva más vállalatoknak. Ez a passusa mindenesetre elmaradhatott volna az emlékiratnak, melyet egyébként a következőkben közlünk :

Nagyméltóságu Minister ur! A legujabb németországi agrarmozgalom, illetve az ez által létrehozott vámtörvények életbeléptetése, kétségtől mélyen bevágó hatással leend a hazai termelés számos ágára.

A mező- és erdőgazdaság őstermékein kívül főleg ezek félkészítményeire fog nehezedni a német beviteli vám; legsúlyosabban azonban terhelendi a fenyőfa félkészítményeit, (mint fűrészelt gerenda, deszka, lécz stb.), melyek, mint a köszén, termelésük helyén rendszerint csekély értéket képviselvén, alig bírhatják el a magas szállítási díjakat, annál kevésbbé a német birodalmi gyűlés által kocsi-
rakományonként, azaz 10.000 *kg*-ként 100 márkában megállapított vámtételt, mely az áru értékéhez arányítva, ennek körülbelül 25%-ának felel meg.

Németország tudvalevőleg nem képes annyi fenyőfát termelni, mint a mennyit saját szükségletére multhatatlanul megkíván, tehát ezentul is utálva leend a fenyőfának külföldről való bevitelére. Azonban daczára ezen körülménynek, egész biztonsággal feltehetjük, hogy a magyar faiparnak e bevitelben ezentul része nem lesz, mert kénytelenek leszünk ezen évek óta birt terjedelmes, gazdag eladási tért elhagyni és versenytársainknak, t. i. a svéd, az amerikai, részben a cseh és a galicziai, de főleg az orosz fatermelőknek, azaz mindazoknak átengedni, kiknek a sokkal olcsóbb vízi út állván rendelkezésükre, a magas beviteli vám nem állhat útjukban. Nevezett országok

faiparosai ugyanis szintugy kénytelenek lesznek fűrészmalomiparukat legalább részben leszállítani, de vízi útjaik olcsósága mellett azon előnyös helyzetben lesznek, hogy fűrészelt vagy egyébként megdolgzott fenyőfa helyett, Németországban az Elbe, a Visztula s különösen a tenger partjain ujonnan létesítendő fűrészművek számára gömbölyű (száltónk) fát szállithassanak majd jutányos árakon, miután ez utóbira szabott vám 10.000 *kg*-ként csak 20 márkát tesz ki.

Ezen, ugy egyéb alatt kifejtendő viszonyok azok, melyek benünket, mint a magyar fatermelők és fűrészbirtokosok országos értekezletének kiküldöttjeit, arra indítanak, hogy ezen alázatos emlékiratunkkal Nagyméltóságod színe elé lépjünk a czélból, hogy hazai faiparunk jövője iránt mélyen érzett aggodalmainknak kifejezést adjunk.

Hazánk — fenyőfa erdeinek majdnem megmérhetetlen gazdagságánál fogva — fontos szerep vitelére lenne hivatva az ezen terméket exportáló országok között, de a külföldi verseny és a vasuti díjszabások mostoha viszonyai azt eredményezik, hogy e terméknek hazánkba való behozatala ebbeli kivitelünket messze túlhaladja, mi a következő összeállításból is kitűnik :

K i v i t e l a z 1883-dik é v b e n .

Ez évben a magyar országos statistikai hivatal kimutatása szerint „puha-, építő- és műfa“ és „puhafából való fűrészárukban kivitelünk 1,051.838 *q*-át 3,206.892 frt értékben tett ki; ehhez járul a dunai tartományoka tutajon, sajkán és dereglyén elküldött, de statistikailag ki nem mutatható áruk kivitele, körülbelöl .

430.000 <i>q</i>	1,290.000 „	„
összesen . 1,481.838 <i>q</i>	4,496.892 frt értékben.	

B e h o z a t a l a z 1883-dik é v b e n .

A magyar országos statistikai hivatal kimutatásai szerint fenti anyagokból 1,135.328 *q* 3,405.987 frt értékben hozatott be; ehhez járulnak a statistikailag ki nem mutatható, de tényleg behozott következő famennyiségek, u. m :

1. Galiczia és Sziléziából, Árva-,
Trencsén-, Zemplén-, Sáros-,
Ung- és Máramarosmegyékre
tengelyen behozott áruk,

2. A Dunán Felső- és Alsó- Austriából,	}		
3. A Dráván,			
4. A Száván Stiriából és Kraj- nából behozott áruk, körül- belől		800.000 q	2.400.000 frt értékben,
összesen .		1,935.328 q	5,805.987 frt értékben,
a behozatal többlete 1883. évben kitett tehát			
<i>körülbelől 460.000 q-át 1,300.000 frt értékben.</i>			

(Az 1884. évet azért nem vehettük számításba, mert a statist. hivatal ez évre szóló kimutatásai még le nem zárvák. De ezen év mérlege előreláthatólag még nagyobb kiviteli kevesletet fog kimutatni, mert

Kivitelünk

az 1884. év első felében	522.573 q-át tett ki.
Szemben az 1883. egész év 1,051.838 q	
kivitelének felével	525.919 " " "
a keveslet .	3.346 q.

Megjegyezzük, hogy a nyugati országokba irányuló kivitelünk az ottani gyáriparnak szolgálván, minden évszakban meglehetősen folytonos és egyenlő marad.

Behozatal

1884. év első felében	678.344 q-át tett ki.
Szemben az 1883. egész évi 1,135.238 q	
behozatalának felével	567.664 " " "
a többlet .	110.780 q.

Megfontolandó e helyen azon körülmény is, hogy a behozatali többletnek a statistikailag ki nem mutatható áruk nagy mennyisége miatt tulajdonképen tényleg nagyobbnak kell lennie, mert az év első felébe esik nem csak a tutajozási időszak, de a legnagyobb építkezési tevékenység is, mely utóbbi 1884. évben tudvalevőleg az 1883. évből tetemesen túlhaladta.)

Ezen beviteli többlet oka nem saját termelési viszonyainkban keresendő. Ellenkezőleg nem szenved kétséget, hogy Magyarország rendes belfogyasztási viszonyok mellett már most is szükségletén túl termel. Hazánk közgazdasága ugyanis az utolsó években kétségtelenül nagymérvű, öröndetes haladást mutathat fel; mindazáltal önámítás nélkül nem szabad szemet hunyni azon tetemes hanyatlás előtt, mely a múlt év nyara óta közgazdasági viszonyainkat s anyagi jólétünket súlyosan és fájdalmasan érte.

A mult év rossz termése, a külföldi verseny következtében majdnem a termelési költségre lenyomott gabnaárak, a termelésünket majd megsemmisítő német- és franciaországi vámtörvények, mind e körülmények súlyosan nehezednek a honi iparosok minden osztályára, de különösen ránk fatermelőkre és fűrészbirtokosokra, annál is inkább, mert belföldi legnagyobb — ugyszólván — egyedüli fogyasztónk: a mezőgazdaság fogyasztási képessége az utoló évben tetemesen csökkent.

Megapadt így mult őszi óta hirtelen a vidék faszükséglete, valamint változás állott be a fővárosi viszonyokban is, hol a dunarakpart és közraktárak, a sugárut, a központi pályaudvar, a nagy kórház, az országos kiállítás, sok középület és az általános jólét folytán sok magánépületnek kiépítése után ezen utolsó 2 év lázas építési tevékenysége jelenleg fölötté csendes és lassu áramlatnak engedett helyet.

Ha továbbá meggondoljuk, hogy több új vasuti vonalnak ezen két utolsó évbe eső kiépítése már teljesen befejeztetett, úgy a számos foganatra vett vizszabályozási munkálatok is már-már bevégezendőben vannak, hogy másrészt hazai fenyőfatermelésünk állandóan gyarapodik és fejlődik olyannyira, hogy a legmagasabb követelményeknek is megfelelhet; ha tehát e két megdönthetlen tényt, t. i. a fogyasztás csökkenését és a hazai termelés fokozódását fontolóra vesszük és egymással szembe állítjuk, azon természetes és egyszerű következtetéshez kell jutnunk, hogy a fenyőfaárunk hazánkba való bevitele nemcsak szükségtelen, hanem az alatt kifejtendő viszonyok közt az országot s iparát egyenesen károsítja. Annak magyarázatául, hogy miként lehetséges egyáltalában oly áru bevitele, melylyel magunk is bőven rendelkezünk, legyen szabad az ezt okozó körülményeket és viszonyokat megvilágítanunk.

Mindenekelőtt Alsó- és Felső-Austria azon tartományok, melyek hozzánk a Dunán fenyőfát szállítanak és a dunavidék szükségletét egész Gönyő, illetve Győrre fedezik. Ezenkívül Krajna is tetemes mennyiségű fenyőfát hoz be a Száván. De első sorban mégis Stiria (Karinthiával egyetemben) és Galiczia veendőik itt szemügyre, mert e tartományok szolgáltatják fenyőfabevitelünk $\frac{9}{10}$ -ed részét.

Stiria és Karinthia kiterjedésükhöz képest oly tetemes (fenyőfa) erdőbirtokkal vannak megáldva, hogy régóta szabályozott erdőgazdaságuk daczára évenként igen jelentékeny fatöbblettel rendelkeznek. A legközelebbi időig ezen országok vasipara használta fel a többlet legnagyobb részét; ez iparágban beállott azon fordulat azonban, melynek folytán a vasművek köszénüzemre rendeztetek be, az ottani erdőbirtokosokat arra indította, hogy eddigi erdőgazdasági rendszerüket oly irányban változtassák meg, miszerint erdőiknek inkább minőségileg kielégítő jövedelmezésére, azaz építő- és tönkfa termelésére fordítsák főfigyelmüket. Ezen a kivitellel egyedül alkalmas fanemek fokozódott termelése maga után vonta természetszerűleg a kivitelt

emelkedését is, mely egy sűrű vasuti hálózat, a vízi- s száraz utak magas kifejtettsége és az ottani lakosság ipar tekintetében magas foku iskolázottsága által hathatósan mozdíttatik elő.

Hogy azonban ezen országok fakivitele nem a tenger felé — mint a legtermészetesebb és a fejlesztésre legalkalmasabb irányban — hanem egyenesen Magyarország felé irányoztatott, ez kizárólag a cs. kir. szab. déli vasut-társaság kétséges érdeméül rovandó fel. Ezen társulat díjszabási politikája segítségével — ugyyszólván — mesterségesen fejlesztette a stájer fa behozatalát oly következetes és hathatós módon, hogy a stájer fatermék jelenleg a Duna jobboldali részét teljesen uralja, ugyn, hogy Fehér-, Sopron-, Veszprém-, Vas-, Zala-, Somogy-, Baranyamegyékben és egész Horvátországban magyar építőfa alig számbavehető mennyiségben kerül eladásra.

A déli vasut ugyanis — mint a következő kimutatásból kitűnik — 10.000 kiloként, azaz kocsirakományonként a következő szállítási díjakat szedi be :

Stájer és karinthiai fa után		frt	kr	Magyar fa után		frt	kr
69 km-ért	Stiriából	14	04	69 km-ért Budáról Sz.-Fehér- várig (X. sorozat).		32	.
114 "	Magyarország	21	24	114 " " Siófokig		42	.
220 "	felé	38	20	220 " " Kanizsáig		66	.

A magyar szállítási adót bele nem értve.

Vagyis magyarán mondva, *a déli vasut a magyar fa szállításáért kétszer annyit fizettetett magának, mint a stájer fa szállításáért.*

Ezek szerint a magyar szent korona területének egyik legnagyobb és leggazdagabb részére nézve vagononként 18—25 frtnyi, azaz az áru értékének körülbelől 10⁰/₁₀₀-át kitevő közvetett védvám áll fenn az osztrák fa javára, illetve ugyanily magas prohibítív-vám a magyar fa ellen, melynél hathatósabbat kívánni nem lehet.

E helyen egyedül ezen abnormális tény constatálására szorítkozunk, minden bírálgatástól tartózkodva.

Másik szomszédunk — a hasonlólag tetemes mennyiségű fenyőfát importáló — Galiciánál ugyan más viszonyok forognak fenn, de azon veszély, mely fa-iparunkat ezen oldalról fenyegeti, sokkal nagyobb és imminensebb.

Galiczia oly fagazdasággal rendelkezik, mely saját szükségletét még nagyobb mértékben haladja túl, mint ez Magyarországra nézve áll. Mert Galiczia sem gyáriparral, sem bányászattal nem bír, tehát erdőkincsei kivitelére egyenesen utalva van. Eszközölte is ezt régóta Németország felé a Visztula folyón, de az utolsó években fakivitele és pedig csakis közlekedő utai javulása és különösen új vasutvonalak

megnyitása következtében oly lendületet vett, hogy jelenleg a faexportáló országok közt igen jelentékeny helyet foglal el.

Előnyére válik itt főleg kedvező földrajzi helyzete: terjedelmes határkifejlődés csekély szélesség mellett, és másodsorban a jelenleg Austriában uralkodó politikai irány, mely Galicziát az országot egész hosszában átmetsző s a már megvult sín-uttal párhuzamos Transversalvasuttal ajándékozta meg, miáltal nemcsak a régi fatermelési telepek hozzattak piaczaik közelébe, hanem számos új és jelentékeny termelési területek tárattak fel.

Bár Galiczia jelenleg is tömérdek fenyőfát hoz be hozzánk, fakivitelének legnagyobb része mégis Austria tartományai, főleg pedig Németország felé irányul. Ez utóbbi kivitel azonban az új német vámtörvények életbeléptetése napjától, azaz f. évi július 1-től fogva megszűnend vagy nagyon csekély összegre fog leapadni, mert mint már kifejtettük, a németekre nézve előnyösebb lesz, ha a vízi úton beszerzett olcsó gömbölyű fából készítik a szükségelt fűrészárukat.

A galicziai fűrészművek mindazáltal nem fogják egyhamar működésüket beszüntetni (mert ezt csakis óriási veszteség árán tehetnék), hanem kénytelenek lesznek minimalis haszonra dolgozva, Németországba szánt termékeik számára más piacot keresni. Ezt legközelebben és legalkalmasabban Magyarországon találják, mely számukra négy betörési vonalon, u. m. a transversal, az eperjes-tarnóvi, az I. magyar galicziai- és az épülőfélben levő munkács-stírii vasutakkal tárva nyitva áll.

Nekünk magyarországi fatermelőknél pedig tehetetlenül kell néznünk mint foglalja el a tért a magyar termék elől a már most is jelentékeny galicziai fenyőfabehozatal, mely óriási mértéket öltve, a hazai piacról való teljes leszorítással fenyegeti a magyar terméket.

A galicziai erdők ugyanis nincsenek oly tehető birtokosok kezében, mint a mieink, minek folytán az ottani tőkédijjak (erdőjára-dékok) mesésen alacsonyak, úgy hogy mi, kik a nyers anyagot az államtól, községek-től, jómódu köz- és magánbirtokosoktól csak magas árakon szerezhethük meg, már ez okból is alig versenyezhetünk a galicziai termelőkkel.

Ha továbbá tekintetbe vesszük a galicziai munkaerőnek, viszonyainkhoz képest föltötte aránytalan olcsóságát, valamint azon körülményt, hogy a galicziai erdő ipartelepek a cs. kir. galicziai államvasutak kilométer-díjtételei, úgy az osztr. magy. államvasut-társaság díjszabástételei segítségével annyira közelünkbe hozatnak, hogy például egy kocsirakomány (10.000 kiló) szállítási díja:

I. Dolinától-Budapestig (Zwardonon és Zsolnán át)	985 km. 117 frt 30 krt,
II. Marm.-Szigettől-Budapestig	441 „ 78 frt 62 krt,
vagyis II. esetben kilométerenként	18 krt
I. „ „	12 „

tehát 50%-kal ke-

vesebbet tesz ki, sőt hallomás szerint ezen galicziai szállítási tételek még nagyobb mérséklésnek néznek elébe, úgy legkisebb kétségünk sem támadhat az iránt, hogy a galicziai fatermékekkel a sikerre való kevés kilátással léphetünk versenyre, ha bevitele ellen ideje korán erélyes intézkedés nem tétetik.

Ezek azon bajok, melyek a magyar fenyőfaipart oly nehezen sujtják, és azon veszélyek, melyek azt egyenesen és közvetlenül fenyegetik. Ezeken kívül azonban még más oly körülményekre kell utalnunk, melyek fatermelésünkre ugyan csak közvetett, de nem kevésbé veszélyes hatással leendnek.

Az alsó-dunai államokban ugyanis fapiacunk napról-napra öszszeszorul. Romániának, mely eddig nagy mértékben vásárolt magyar fát, az erdélyi Kárpátok déli lejtőin kitűnő minőségű és nagy kiterjedésű fenyőfaerdei vannak, melyeknek kizsákmányolása már is, helyenként nagyszerű mérvekben foganatba vétetett és oly lendületet veend, hogy a román fa nemcsak a román piacról fogja leszorítani a magyar fát (miről f. évben legelőször van alkalmunk meggyőződést szerezni) hanem ki fogja ragadni kezeinkből még a bolgár és részben a szerb piacokra irányuló fakivitelünket is. Románia felette hathatósan versenyezhet velünk az ottani nevetséges alacsony tönk árak miatt, melyek egyes esetekben köbméterenként egy krajczárt se tesznek ki, továbbá számos új és az erdőterületekbe vezető vasuti vonalak által, végül pedig azért, mivel erdőiből rövid és egyenes uton t. i. a Duna balparti mellékfolyóin igen olcsón hozhatja le nyers anyagát a Dunához, azaz a fogyasztás piaczára.

Szerbia a Drina, Morava és Ibar folyók mentén szintugy jelentékeny fenyőerdőkkel rendelkezik, melyek csak kiaknázásra várnak s mennyiségileg Szerbia szükségletét teljesen fedezni képesek.

Végül megemlítjük még Boszniát is a Dráva mentén levő számos fenyőfaerdőivel, habár ezek eddig iparilag még nagyon szerény mérvben mivellettetek.

Gyorsan haladó korunkban azonban nem sok idő fog mulni, míg Románia, Szerbia és Bosznia faipara kifejlődik, megerősödik és oly versenyképessé leend, hogy a Száva és az egész alsó Dunavidék felé irányuló fakivitelünket teljesen lehetetlenné teendi. És mi valóban nem egykönnyen nélkülözhetjük ezen évenként $1\frac{1}{3}$ millió forintot meghaladó fakivitel és pedig annál kevésbbé, mert németországi kivitelünk a német vám miatt, Ausztriába való kivitelünk pedig azért szűnik meg, mert Ausztria kénytelen lesz az eddig szintén Németországba küldött fatermékeit részint maga elfogyasztani, legnagyobb részt azonban hazánkba küldeni.

Ha az eddig leirt mozzanatok és viszonyokból, ugy azok hatásairól a következtetéseket levonjuk, hazai faiparunk jövője a következő színekben tűnik elénk:

Azon, határozott meggyőződésünk szerint helyes álláspontból indulva ki, hogy a hazai faipar oly fejlődési fokot ért el, miszerint hazai szükségletünk legmagasabb követelményeinek is nemcsak, hogy megfelelni képes, de szükségkép kivitelre is van utalva, tekintettel másrészt azon szomorú, de tagadhatlan tényre, hogy a belfogyasztás a termeléssel megfordított arányban leapadt, a magyar piac már a folyó évben is a következő tételekből lakuló fatöbbletnek néz elébe.

1. Az osztrák tartományokból minden körülmények közt várandó rendes behozatal az 1883-ik évi összegben 1,935.000 q.

2. Az eddig Németországba kivitt azon mennyiségnek fele, melyeknek 1885. július 1-től kezdve itthon kell felhasználtatniok, tehát körülbelül . . . 200.000 q. *)

3. Pontosán ugyan meg nem állapítható, mennyivel fog gyarapodni a német vámok folytán a galicziai és osztrák fának Magyarországra való behozatala, de mint ennek minimuma az eddigi osztrák összb behozatal 15 %-a bátran vehető fel . . 290.000 q.

4. Az alsó dunaparti államokba irányuló fakivitelünk kevesblete 120.000 q.

Összesen körülbelől 450.000 m^3 = 2,545.000 q.

Mi tevők legyünk ezen többlettel? Hová jussan ezen óriási mennyiségű idegen fa, mely piacunkat oly nehezen és nélkülözhetőleg terheli?

Az élénk kínálat már most is az árak tetemes depressióját okozta s mivel épenséggel lehetetlen, hogy hazai faszükségletünk oly mérvben fejlesztessék, hogy a fenti fatöbbletet elfogyasztani bírná, a hazai faipar oly válsággal áll szemben, melynek már-már fenyegető beállását feltartóztatni képesek nem vagyunk.

Vannak ugyan üdvös válságok, melyek — mint az 1873-dik évi — a gazdasági légkört ugyszólván megtisztítják. Ezeket a magyar faipar diadalmasan túlélte, ujitott erővel emelkedve fel fejlődésének jelenlegi magas fokára.

Iparunk nem lett mesterségesen növesztve, mint például a cukor- és szeszipar, hanem reális szükségleten alapulván, büszkén mondhatjuk, hogy a lehető legszilárdabb alapokon épült fel.

Ezért csakis oly önhibákon kívül beállott rendkívüli elemi hatású külvizonyok, melyek minden önségélyt kizárnak, kényszeríthettek

*) Itt megjegyzendő, hogy legnagyobb részt szintén Németországba mentek azon küldemények is, melyek a statistikai kimutatások szerint Ausztriába cizmeztek, azért, mert ezek Olmütz, Oderberg, Prága és Bodenbachban Németországba átrovatoltattak.

bennünket arra, hogy mai napon *első ízben* bátorkodjunk a magas kormányhoz segílyt kéréleg folyamodni.

Bajaink orvoslására ugyanis egyetlenegy eszköz áll rendelkezünkre t. i., hogy saját hazai fatermelésünket körülbelül 20%-al azaz annyival reducáljuk, mint a mennyit a behozatali többlet kitesz. Ezen rendszabály azonban legkevesebb esetben vagy éppen nem volna alkalmazható, részint azért, mert nekünk magyar termelőknek rendszerint hosszú évekre szóló vágatási szerződéseket kell kötnünk, és másrészt, mert az ily gyökeres rendszabályoknak még más tekintetben is mély és hátrányos behatása leendene az ország közgazdasági és népesedési viszonyaira nézve.

Sorsunkkal ugyanis sok ezer munkás és fuvaros sorsa van egybekötve. Ezen szegény néposztály a fatermelés reducálása esetén egyszerre kenyerét vesztené és éveken és nemzedéken át ez ipárral foglalkozván, nem szokhatván azonnal másnemű munkához, csak szaporitáná azon szerencsétlenek nagy számát, kik a Kárpátok lejtőiből már eddig is aggasztó mennyiségben hagyták el hazájukat jobb megélhetést keresendők tengeren túl, avagy mint a székelyföldiek Romániában.

De az ország egész erdőgazdaságára nézve is kiváló érdekekkel bír azon kérdés, vajjon a hazai fenyőfatermelés reducáltassék e vagy nem? Szoros kapcsolatban állnak e kérdéssel hazánk egész anyagi jólétének esélyei is, mert éppen az erdőjövedelmek volnának hivatva arra, hogy a mezőgazdaságunk pangása folytán oly alacsony földjáradék megapadása némileg ellensúlyoztassék.

Áll ez nemcsak a magánbirtokosokra, hanem mindazon városok, községek, alapítványok és testületekre nézve is, melyek jövedelmeik nagyrésztét erdeikből meritik, s végül érdeklendi-e kérdés a magas kormányt is, miután Magyarország legnagyobb fenyőfaerdő-tulajdonosa maga a magyar állam.

A fent leirt viszonyok arra indítanak bennünket, hogy Nagyméltóságod elé azon alázatos kérelemmel járuljunk, miszerint a magyar fenyőfaipar sanyaru helyzetét, úgy annak az egész hazai erdőgazdaságra gyakorolt visszhatását, valamint az ezen bajok orvoslása czéljából tett alázatos javaslatainkat kegyesen fontolóra venni méltóztassék.

Azon gyámolítás, melyben a magos kormány a magyar fenyőfaipart részesítheti, kétféle irányban volna foganatósítható, u. m.:

I. A hazai fenyőfaterméknek előnyben való részesítése által a közfogyasztás terén.

II. A hazai faipartermék versenyképességének emelése által a vasuti-díjsszabások módosítása útján.

I.

A hazai ipar emelése céljából a magas kormány már régóta ama más államokban is fenálló üdvös rendszabályt állította fel, hogy minden szállításnál, melyre az állam közvetlenül vagy közvetve befolyhat, csakis honi készítmény versenyezessen, feltéve, hogy az illető áru az országban előállíttatik.

Ezért is első sorban arra terjed kérelmünk, miszerint Nagy-méltóságod ezen rendszabály következetes alkalmazása mellett ezen kedvezést fenyőfaiparunkra kiterjesztve, az állami közlekedési intézeteknél, az állami kamatgaranciát élvező vasúttársulatoknál, az állami iparvállalatoknál, a törvényhatóságoknál, községeknél, úgy minden az állam felügyelete alatt álló testületek és intézeteknél oda hatni méltóztassék, miszerint ezek szükségleteiket csakis kimutathatólag magyar eredetű fenyőfával fedezzék.

II.

Csekély áldozattal bár, de sokkal gyorsabban és hathatósabban érhető el a magyar fenyőfatermék versenyképességének emelése a vasuti dijszabások következő módosítása segítségével, u. m.:

1. Az összes magyar és közös vasutak igazgatóságai — közöttük elsősorban a déli vasuté — arra inditassanak, miszerint a belföldi állomásokon feladandó s kimutathatólag magyar eredetű fenyőfatermék szállítására összes magyar vonalaikon a lehető legrövidebb idő alatt a jelenlegiektől eltérő oly kivételes dijszabást állítsanak fel, mely a belforgalomra nézve általános dijmérséklést állapítana meg, a csatlakozási és kiviteli forgalomra nézve pedig annak elérésére volna hivatva, hogy — a díjtételeknek eddig szokásos t. i. vasutról vasutra való lepesőzetes kiszámítási módjózata mellőzésével — minden egyes magyar viszonylatra nézve távolság szerinti egységes különbzeti díjtételeket lehessen kiszámítani.

Ezen dijszabások kiszámításánál alapul szolgáljanak:

a) a belforgalomban:

a magy. kir. államvasutak II. sz. külön-dijszabásának 10 százalékkal mérséklendő km-díjtételei;

b) közvetlen, valamint oly közvetett kiviteli forgalomban, mely kimutathatólag vízi úton folytatandó:

tonna és kmrenként 1:1 krnyi díjtétel, melyhez a feladási állomás egyszeri kezelési díja, valamint a $3\frac{1}{6}$ -nyi magyar szállítási adó járul.

2. A magas kormány vonja meg jóváhagyását a Galiciából Magyarországra szállítandó fenyőfára nézve kilátásba vett mérsékelt kötelező dijszabások megalkotásától, valamint akadályozza meg a jelenleg fennálló már is alacsony visztérítési díjtételek még további mérsékelését; végül pedig intézkedjék a magas kormány az iránt, hogy az épülő Munkács-Beszkidi vasut dijszabásai olykép állapíttassanak.

meg, hogy a galicziai fenyőfa ezen új betörési vonalon ne hozathassék be olcsóbban, mint a mostani három versenyvonalon.

Jól tudjuk, hogy nem csekély dolgot kívánunk elérni, de meg vagyunk győződve arról, hogy kérelmünk elveszíti a szerénységtelenség látszatát, mihelyt annak a következőkben kifejtett indokolása komoly figyelemben részesül.

Ad 1. Az itt kért díjszabásnak célja az, hogy termékeinknek az eddig a stajer fa által elfoglalt magyarországi piacot megnyissa. E cél elérhetése végett méltán kívánhatjuk, hogy maga a déli vasut szüntesse meg az indítványozott díjtételek elfogadása által a magyar fának Magyarország egy részéből való kizárását. De ezenkívül mulhatlanul megkívánatik a mérsékelt különbözeti díjtételek közvetlen átszámítása is a célból, hogy az ország északkeleti és délkeleti részein levő fatermelési telepeknek a nevezett piactól való nagy távolsága ellensúlyoztassék és fatermékeink ezáltal a stajer termékekkel versenyre léphessenek.

Mivel a stajer és karinthiai termelési viszonyok és költségek a mieinkkel körülbelől megegyeznek, az itt kifejtetteket a következő összehasonlítás világíthatja meg, mely szerint a stajer s karinthiai fatermékek szállítási költsége a következő:

A termelés helyéről	Waggon- azaz 10.000 kg-ként frtban				Jegyzet
	Siófokra		Kanizsára		
	km	díjtétel	km	díjtétel	
Kranichsfeldből	224	37.84	118	22.18	Bele nem értve a magyar szállítási adót
Pölschachról	232	40.12	126	23.46	
Maria-Rastból	236	40.76	129	23.94	
Reifrig-Fresenből	258	44.28	152	27.62	
Wuchern-Cilliből	266	45.56	160	28.90	
Unterdrauburgból	285	48.60	179	31.94	
Cilliből	312	52.92	205	36.10	
míg ellenben a magyar faszállítása a kérelmezett (belforgalmi) díjszabás szerint					
Soborsinból	469	61.75	575	74.53	Beleszámítva 10.000 kgmonként 1 frtot, mint a bpesti összekötő hid vám-díját
Mar.-Szigetről	572	74.17	678	86.96	
Ungvárról	462	60.85	568	73.54	
Liptó-Ujvár és Poprád-Felkáról	513	66.97	619	79.84	
Szegedről	324	45.55	430	56.89	

tehát még mindig jóval többbe kerülne a stajer fa szállításánál.

Mindazonáltal a verseny már ily módon is lehetséges lenne, mert a stajer és karinthiai erdőtulajdonosok, felhasználva a déli vasut díjszabási politikáját és a kedvező piacviszonyokat, erdőjáradékaikat

magasra tartják, legnagyobbbrészt azonban azért, mert a magyar fa-termelők bel- és külterjüleg dolgozván, a legcsekélyebb haszonnal is beérnének, és ez esetben talán minden nyereség nélkül is dolgoz-
nának a végett, hogy termékeik számára egy eddig elveszett piacot
meghódítsanak.

Másodsorban az említett dijszabás a fenyőfának, mint a leg-
olcsóbb szállításra utalt tömegárúnak jelenleg fölötte magas vitel-
díjainak méltányos mérséklését célozza úgy a helyi, mint a csatla-
kozási forgalomban.

E díjtételek magasságát a következő összeállítás mutatja ki:

Vasutak	Dijszabás minősége	Km	ról	ra	kocsi azaz 10.000 kg- ként o. é. frtban		Telát t. és kmrenként
Osztrák-magyar államvasut	mérsékelt vissztéri- tési tételek	42	Temesvár	Detta	14	80	3.52
		58	Czegléd	Félegyháza	22	80	3.92
		58	Temesvár	Kikinda	20	—	3.45
		189	Kikinda	Orsova	38	60	2.04
Arad-temesvári	mérsékelt vissztéri- tési tételek	58	Arad átmen.	Temesvár	18	50	3.19
Magyar nyugati	hivatalos tételek	47	Győr átmen.	Pápa	19	10	4.06
		118	"	Szombathely	36	80	3.12
Budapest-pécsi	hivatalos rovatolás	49	Bpest-Kelenföld	Adony-Szabolcs	16	30	3.33
		110	"	Pinczehely	27	90	2.54
		160	"	Uj-Dombovár	33	80	2.11
Mohács-pécsi	hivatalos rovatolás	36	Villany-Kelenföld	Pécs	17	30	4.80
		70	"	Szigetvár	29	90	4.29
Arad-csanádi	hivatalos rovatolás	77	Kétegyháza	Makó	22	—	2.86
		51	Arad	Mezőhegyes	14	50	2.84
		27	Kétegyháza	Kis-Jenő	8	20	3.04

Ezek oly *km*-díjtételek, melyek a cs. kir. osztrák államvasutak, a német vasutak és a m. kir. államvasutak alapidijait 20—75 száza-
lékkel túlhaladják.

A magyar kir. államvasutak — köszönettel tartozunk érte, —
saját kezdeményezésükből nemcsak dijszabásaik, de minden a keres-
kedelemre vonatkozó intézkedéseiknél valódi szabadelvűséget tanúsítot-
tak, és csakis a fapiaczok veszélyes constellatiója indíthat bennünket
arra, hogy a nevezett vasutak faszállítási díjtételeit némely viszony-
latokra nézve magasaknak kell kijelentenünk annál is inkább, mert a
kassa-oderbergi vasut drága hegyi vonalai daczára, sőt a déli vasut
is (természetesen csakis kedvezményezett áruira nézve) kis távol-

ságokra csak kevéssel magasab szállítási díjakat szednek be az általunk kérelmezetteknél. Ezt következő kimutatás világítja meg:

II. sz. külön díjazás tételei fa számára waggonként 10.000 kg-jával									
km	cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasút		cs. kir. szab. déli vasút		magyar kir. államvasutak		a szomszéd tétel 10% díjleengedéssel		
	visszatérés útján				hivatalos				
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
55	11	13	12	15	13	30	11	67	
105	18	28	19	39	21	80	19	62	
155	26	01	27	60	29	.	26	10	
205	33	75	36	87	36	20	32	58	

A nagy távolságokra fennálló szállítási díjak ellenben a metsző díjtételek által tetemesen drágulnak, úgy hogy

ról	ra	km	II. oszt. külön díjszabás tételei fa szám. kocsin, azaz 10.000 kg							
			cs. kir. osztr. államvasutak keleti vonalai		m. kir. államvasutak				a szomszéd tétel 10% ₀ díj- leengedéssel	
					metsződíjsz.		km díjszab.			
					frt	kr	frt	kr		
Rutka . .	Gyula . .	424	60	70	67	20	61	40	55	26
Gy.-Fehérvár	Dömsöd .	499	60	70	80	.	71	50	64	35
Torda	Győr . .	606	67	10	98	10	85	80	77	22
M.-Vásárhely	Szabadka	501	60	70	89	20	71	70	44	53

Ezekből kiderül, hogy a 10 százaléknyi díjleengedés esetén is a magyar államvasutak díjtételei hosszú utakra nézve még mindig drágábbak lesznek a cs. kir. galicziai államvasutakénál, mely vasút egyedül vonható összehasonlítás alá a galicziai versenyviszonyok megítélésénél.

A belforgalomban tehát egyedül a 200—400 km közti közép-távolságokra nézve kérelmezzük a m. kir. államvasutak díjtételeinek oly mérsékelését, mely nagysága tekintetében szerénytelennek nem mondható.

Mi a kiviteli tételeket illeti, meg kell jegyeznünk, hogy a magyar kir. államvasutak és a m. kir. északkeleti vasút igazgatóságai egyes esetekben, bizonyos különösen távoleső kiviteli viszonylatokra km és t-ánként máris olcsóbb (1.2 krnyi) díjtételeket engedményeztek.

Ezen kivételes rendszabály általánosítását az egész kimutathatólag külföldre irányzott forgalomra, valamint az előbb nevezett tételnek t- és km-ként 1.1 kr-ra való szállítását azon indokból kell kérelmeznünk, mert a németországi fapiacz a f. év július 1-én életbe lépő vámok következtében teljesen elzáródik előlünk, és a másik alig meg-

szerzett, de szintén jelentékeny kiviteli piacunkat, t. i. Romániát és Bolgárországot az említett okoknál fogva rövid idő múlva szintén elveszítjük, miért is akármily uton, de bármikép okvetlenül értékesítendő termelési többletünk kivitele a kérelmezett kedvezést nélkülözhetlenül szükségeli.

E helyen azon tényre kell utalnunk, hogy a cs. kir. osztrák államvasutak a többi érdekelt osztrák vasuti-társaságokkal egyetemben nemrég is Csernovitzból Triestbe egy *t*-án és *km*-ként közvetlenül kiszámított 0.95 krnyi kiviteli díjtételt engedményeztek, melyhez képest az általunk kérelmezett 1.1 krnyi alapidíj tulságos alacsonynak nem mondható,

Hogy pedig az általunk kért, az ország összes vasuti állomásaira kiterjedő közvetlen díjszabás létesítése aaptalan újításnak nem tekinthető, van szerencsénk arra utalni, hogy tudtunkkal az oly díjszabások tömegárakra nézve a német birodalomban ugy Svájczban már is fennállnak, és valamint ez országot, ugy Magyarországot is egy lépéssel közelebb hoznák az általános és egységes díjszabás eszményének megvalósításához.

ad *b*) Ezen kérelmünk csak az *a*) alattinak nélkülözhetlen kiegészítő része azon célból, hogy a galicziai és a magyar fa közti verseny ugy a termelők mint a vasuttársaságok hátrányára végtelenig ne huzódjék.

Az előterjesztettek kapcsán lehetetlen meg nem emlékeznünk még egy, szerfölött fontos és hazánk faiparának egy tekintélyes részét a tiszamelléki és délmagyarországi fűrésztulajdonosokat érzékenyen bántó körülményről, melyet itt röviden előadni bátorkodunk. Értjük az állami erdők kezelését, illetőleg az állami erdőtermékek értékesítése körül ez idő szerint követett módot.

Hazánk faipar-készítményeinek nagy contingensét a Tiszamellék szolgáltatja, mely vidékbeli fa-ipartermékek túlnyomó része a bel-földön, más része a Dunafejedelemségekben talál elhelyezést. Azon körülményeknél fogva, melyeket fennebb kifejteni szerencsénk volt, a Szerbiába a Romániába való kivitel különben is végnélküli nehézségekbe ütközik, s ha finom fenyütermékek beszerzésének lehetősége a Tiszamellék faipara részére ki van zárva, ez esetben e vidék faipara ugyszólva létfeltételétől fosztatik meg.

A magas kincstár nagy kiterjedésű erdőségekkel rendelkezik hazánk északkeleti részében, melyeknek termékei elismert kitünőségű készítményeket szolgáltatnak; és hogy ily kitűnő nyersanyag egy egész nagy vidék hatalmas lendületet nyert faiparára nézve teljesen hozzáférhetlenné van téve, e körülmény kétségkívül mélyen érzett olyan hiány, mely a Tiszavidék faiparának versenyképességét a minimumra reducálja.

Nem lehet czélunk, a magas kincstár által mármarosai terményeinek eladására vonatkozó, már korábban kötött szerződésre kiterjeszkedni, csupán utalni kívántunk azon, a tiszamelléki és délmagyarországi faipart súlyosan érintő körülményre, miszerint a magas kincstár legkitünőbb erdőterményei a különben is végnélküli nehézségekkel, súlyos terhekkal küzködő tiszavidéki faipar részére már évek óta teljesen hozzáférhetlenekké vannak téve; utalni a veszteségre, melyet e faipar ezáltal szenved, s a veszélyekre, melyek versenyképességét ez által mindinkább érezhető módon és mérvben fenyegetik.

Csupán arra kívánjuk kérni Nagyméltóságodat, hogy míg egyrészt a szerződés tartamának idejére a szerződés minden egyes feltételeinek való betartása felett örködni kegyeskedjék, méltóztassék egyszersmind legbölcsebb belátása szerint módot találni arra is, hogy az állami erdőtermékek ezen kiváló része minél előbb a legtágasabb verseny útján hozzáférhetővé tétessék, azon faipar részére, mely e terméket eddig is oly nehezen nélkülözte, s mely ha egyrészt a szabad verseny által mindenképen csak nyerni fog, másrészt a magas kincstár jövedelmében is minden emberi számítás szerint tetemes szaporulatot fog előidézni.

Ezek után arra kérjük Nagyméltóságodat, mint a hazai közgazdasági érdekek leghivatottabb őrét, miszerint jelen folyamodásunkat a mostan divó védvám-agitációkkal, egy tekintet és elbánás alá venni ne méltóztassék.

Mi magyar fenyőfa iparosok ugyanis az utolsó évtized folyamán a magyar fenyőterméknek Német-, Holland-, Francia-, Olaszország és a Balkán-félszigetre való kivitele által nemkülönben a jelen országos kiállításnál is eléggé tanusítottuk, hogy saját iparunk a szabad kereskedelem légkörében és rendes viszonyok között élet- és fejlődésképes és az állam közvetlen támogatására nem szorult.

Ezért nem is kedvezményeket kívánunk polgártársaink rovására, csak egyenjogositást kérünk, egyenjogositást a belföldön a stajer és karinthiai versennyel szemben, valamint ép oly támogatást, minőben osztrák társaink az ottani kormány részéről részesülnek.

Midőn végül a hazai faipar hanyatlásának fenyegető következményeire, mint sok száz adózó polgár, sok ezer munkás létfeltételei megszűnésére, a vasutak és erdőtulajdonosok bevételeinek csökkenésére, valamint arra is reá mutatnánk, hogy óhajaink teljesítése által az állampénztárba folyó magas erdőjáradékok állandósítása, valamint iparunknak a közgazdasági mérlegünkre gyakorlandó jótékony hatása útján a magyar kir. államvasutak, valamint az állami kamatgaranciát élvező vasutak részéről hozandott áldozatok bő kárpótlást nyelnek, előadott alázatos kérelmeinket megújítva vagyunk stb. stb.